

Павел Віздал,
Надзвичайний і Повноважний Посол
Словацької Республіки
в Україні

СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА: добросусідські відносини та співпраця з Україною

Словацька Республіка традиційно цінує свої відносини із сусідніми державами. Від моменту утворення країни 1993 року, після мирного роз'єднання з Чеською Республікою, наша дипломатія розпочала головну місію: будувати, підтримувати та зміцнювати дружню й взаємовигідну співпрацю з нашими сусідами. Від самого початку наша зовнішня політика завжди ґрунтувалася на переконанні, що в сучасному світі дипломатія й міжнародні відносини починаються з найближчого оточення. Є чимало прикладів, як це втілено практично, але все бере свій початок із принципової позиції кожної правової держави на кшталт Словаччини й України: демонструвати повагу до суверенітету, незалежності та територіальної цілісності одне одного. Наша позиція послідовна й непохитна: ми завжди поважаємо політичну незалежність України в межах її міжнародно визнаних кордонів.

Еволюція наших дипломатичних відносин по-справжньому розпочалася тоді, коли Україна однією з перших визнала Словаччину незалежною державою в день її офіційного утворення — 1 січня 1993 року. Ми оперативно відкрили Посольство в Києві та консульство в Ужгороді, а Україна заснувала своє

Посольство в Братиславі, а згодом — Консульство в Пряшеві на Сході Словаччини. Президенти та члени урядів Словаччини регулярно відвідували своїх колег по той бік кордону, і в Києві у червні 1993 року президенти Словаччини Міхал Ковач та України Леонід Кравчук вперше в історії зустрілися й підписали основоположний договір про добросусідство та співробітництво. Відтак наші політичні контакти на високому рівні дедалі поглиблювались і з минулого року значно активізувались. Було проведено багато зустрічей прем'єр-міністрів, і лише 2024 року було три словацько-українські міжурядові зустрічі в різних форматах. У нашому регіоні це унікальна практика на такому політичному рівні. Відтоді ми також створили міцну мережу міжурядових комісій для роботи над окремими сферами двосторонньої співпраці. Останнє засідання Міжурядової комісії з економічного, промислового та науково-технічного співробітництва пройшло в Кошицях у листопаді 2024 року. Його очолювали віцепрем'єр-міністр з питань відновлення, плану стійкості та використання фондів ЄС Словацької Республіки Петер Кмец і віцепрем'єр-міністерка — Міністерка економіки Юлія Свириденко з українського боку. Важливо, що разом із засіданням комісії відбувся і словацько-український бізнес-форум, який організували для сприяння поглибленню ділових зв'язків між нашими державами.

Коли йдеться про економічну й торговельну співпрацю, варто зазначити, що Україна є важливим бізнес-партнером для нашої держави. 2024 року вона посіла 13-тє місце в переліку наших найважливіших партнерів у сфері експорту із загальною сумою в 1,75 млрд євро, що становило майже 2% від усіх товарів словацького експорту. Аналогічно, Україна посіла 15-ту сходинку серед наших найбільших партнерів у сфері імпорту із загальною сумою в понад 830 млн євро, що дорівнює 1% від усіх привезених до Словаччини товарів. Загальний товарообіг між нашими країнами 2024 року склав 2,58 млрд євро. Серед основних товарів словацького експорту до України були критично важливі вироби, як-от автомобілі, електричні апарати для дротового телефонного чи телеграфного зв'язку, шини, транспортні засоби, оливи, а також різні види озброєння чи боєприпасів. Найважливіший складник експорту до України 2024 року — електроенергія.

На нашу думку, це важливо. Від моменту свого формування майже два роки тому Уряд Словаччини вирішив скоригувати допомогу Україні, щоб ліпше адаптувати її до наших реальних можливостей та спроможностей і водночас зробити найбільший внесок там, де це найнеобхідніше. Тож ми насамперед зосередилися на гуманітарній допомозі та підтримці у сфері розвитку і, що, мабуть, найважливіше, — на енергетиці. Розуміємо, що особливо під час війни безперервне постачання енергії є критично важливим для підтримки оборонних зусиль і водночас стійкості економіки. У цьому контексті Словаччина забезпечила Україну екстреними постачаннями електроенергії й готова збільшувати обсяги імпорту, коли українська енергомережа зазнає надмірного навантаження. Крім того, ми спрямували нашу двосторонню співпрацю на проєкт, мета якого — збільшення пропускної здатності електричного інтерконектора «Мукачево — Вельке Капушани». Це один із трьох так званих флагманських проєктів, реалізацію яких ми погодили під час спільного засідання урядів Словаччини та України у квітні 2024 року.

Ба більше, Словаччина досягнула важливої віхи завдяки позитивному висновку ЄС від 7 березня 2025 року щодо виділення 101 млн євро на «Програму інвестицій для підтримки енергетичної безпеки та стабільності мережі України за участю Словаччини» в межах Рамок інвестування в Україну. Це ознаменовує офіційний початок допомоги Словаччини стратегічній промисловості України. Програма, яку втілюють Словацьке агентство з міжнародного розвитку й «Eximbanka SR», зміцнить енергетичну стійкість України завдяки модернізації систем виробництва електроенергії, ліній електропередачі та підстанцій, сприяючи поширенню «зелених» цілей ЄС, регіональній стабільності й інтеграції України в європейський енергетичний ринок.

Це чітко демонструє, у якому напрямі можуть розвиватися наші двосторонні відносини за умови збереження позитивної динаміки. Водночас це ще й продовження успішних проєктів та ініціатив, що їх наші країни започаткували раніше. Досі, безсумнівно, найважливішим із них було те, що Словаччина 2014 року, коли в Європі була газова криза, запустила реверсний газогін. Його офіційно відкрили тодішні прем'єр-міністри

Роберт Фіцо й Арсеній Яценюк задля зміцнення енергетичної безпеки України. Співпраця стосувалася трубопроводу «Вояни — Ужгород», який адаптували для сприяння транспортуванню газу зі Словаччини до України. До вересня 2014 року спроможність трубопроводу досягнула 30 млрд кубометрів на рік, що стало значним кроком у зменшенні залежності України від російського газу. І хоча ми розуміємо необхідність диверсифікації та енергетичної незалежності, та завжди закликаємо до відкритості й передбачуваності у співпраці в цій галузі, позаяк транзит газу є вкрай важливим питанням для Словаччини.

Ми завжди, за будь-яких обставин і в будь-яких умовах, обстоюємо відкритий і чесний діалог. На наше переконання, сусіди мають розмовляти між собою, щоб залагодити суперечності, з повагою до того, що позиції в деяких питаннях ніколи не збігатимуться цілком. Але нормальні, здорові відносини саме такі: з консультаціями щодо тем, у яких наші погляди різняться, і співпрацею, коли ми можемо дати користь і досягнути результатів. Ми особливо цінуємо сусідські відносини, в основі яких саме задоволення потреб наших громадян. Поліпшення життя українського населення і зростання рівня добробуту у вашій країні, безумовно, підвищить рівень життя у Словаччині, оскільки Європа — взаємопов'язаний, взаємозалежний простір, який протягом століть для нас є і буде спільним. Ще один приклад вдалої співпраці, якої можуть досягнути наші країни, — це створення разом із Польщею так званої Карпатської ініціативи. Ця платформа заслуговує на особливу увагу, позаяк її мета — підвищення рівня взаємодії між прикордонними регіонами Словаччини, України та Польщі, залучення інвестицій для реалізації проєктів, спрямованих на досягнення цієї мети, та водночас допомога Україні на її євроінтеграційному шляху. Тут практична, прагматична та принципова позиції Словаччини збігаються: незалежна, суверенна, демократична Україна, яка міцно вкорінена в Європейському Союзі після виконання необхідних критеріїв вступу, відповідає стратегічним національним інтересам Словацької Республіки. Місце України — в Європі, в нашому демократичному клубі держав, і ми не лише поважаємо її прагнення стати членом ЄС, а й готові активно допомагати на цьому шляху.

Словаччина підтримує Україну. Ми поділяємо важливість планування майбутнього держави після закінчення війни, коли Україна розпочне процес успішного та безпечного відновлення.

Дата статті: 10 липня 2025 року